

Försvarsdepartementet

Enheten för samordning av samhällets krisberedskap

Rådets möte (rättsliga och inrikes frågor) den 25-26 oktober 2012

Dagordningspunkt: 3

Rubrik: Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om en civilskyddsmekanism för unionen
= Lägesrapport och riktlinjedebatt

Dokument:

14445/12 PROCIV 151 COHAFA 119 etc. - Preparation of the Council meeting (Justice and Home Affairs) on 25/26 October 2012

11799/3/12 - Proposal for a Decision of the European Parliament and of the Council on a Union Civil Protection Mechanism

Tidigare dokument: KOM(2011)934, Fakta-PM Fö-dep 2011/12/FPM101

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: Inte tidigare behandlad i EU-nämnden

Tidigare behandlad vid överläggning med eller information till riksdagsutskott: Information till FöU 25 september 2012.

Bakgrund

I december 2011 lade kommissionen fram ett förslag till nytt beslut om EU:s civilskyddsmekanism till rådet och till Europaparlamentet. Förslaget har förhandlats i rådsarbetsgruppen (RAG) ProCiv sedan februari och en första omröstning sker i slutet av november i Europaparlamentets utskott ENVI.

Det cypriotiska ordförandeskapet har identifierat tre utestående nyckelfrågor i förslaget som inte medlemsstaterna kunnat nå kompromiss kring i RAG. Önskemålet från ordförandeskapet och särskilt av kommissionen är att dessa nyckelfrågor lyfts till RIF-rådet för att RAG ska få en politisk styrning. Nyckelfrågorna är beskrivna i noten 14445/12 nämnd ovan och består av: 1) Riskhantering, 2) EU:s frivilliga pool av MS resurser och 3) Hanterande av kapacitetsbrister och särskilt medfinansiering kring detta. Vad gäller riskhanteringen uppnåddes en principiell överenskommelse på RAG den 5 oktober, dock med förbehåll för reservationer inom vissa medlemsstater.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Rättslig grund för förslaget utgörs av artikel 196 i fördraget om unionens funktionssätt (EUF). Beslut fattas enligt ordinarie lagstiftningsförfarande d.v.s. Europaparlamentet och rådet fattar beslut gemensamt. I rådet fattas beslut med kvalificerad majoritet.

Svensk ståndpunkt

Sverige välkomnar kommissionens förslag att stärka och utveckla samarbetet inom civilskyddet och särskilt det ökade fokus på förebyggande åtgärder som finns i förslaget. Sverige anser att det är viktigt att finna en balans mellan medlemsstaternas eget ansvar för civilskydd och det gemensamma, solidariska stöd som kan ges inom ramen för EU-samarbetet. Därför anser Sverige att civilskyddssamarbetet även i fortsättningen huvudsakligen bör bygga på medlemsstaternas egna resurser, snarare än att resurser skapas genom EU-finansiering. Förslaget innehåller ett antal inslag av ökad medfinansiering från EU:s sida samt ger en ökad roll för kommissionen vilket Sverige i vissa fall ser som problematiskt, just mot bakgrunden av att detta kan riskera att urholka ansvarsprincipen och frånta incitament för medlemsstaterna att satsa på sitt eget civilskydd.

Svenska ståndpunkter utifrån de tre punkter som det cypriotiska ordförandeskapet valt att lyfta för diskussion på RIF-rådet.

1. Riskhantering

Sverige tycker det är positivt att samarbetet utvecklas och att mer fokus ges åt förebyggande åtgärder. Sverige var pådrivande för att ta fram riskbedömningarna på EU-nivå under ordförandeskapet 2009. Att arbetet nu tas vidare i riskhanteringsplaner är nytt och många medlemsstater har uttryckt oro för att tvingas utveckla dessa planer. Sverige kan stödja arbetet med riskhanteringsplaner, men har i rådsarbetsgruppen Prociv drivit att arbete ska ske på en övergripande nivå och har därför föreslagit att medlemsstaterna istället för att lämna in sina riskhanteringsplaner till kommissionen, ska bedöma och rapportera

om sin *riskhanteringsförmåga*. Vad gäller riskhantering har en principiell överenskommelse uppnåtts i rådsarbetsgruppen, dock med förbehåll för reservationer inom vissa medlemsstater. Sverige stödjer en stegvis utveckling av en riskbaserad approach och välkomnar särskilt att fokus skjuts över till en rapportering av riskhanteringsförmåga istället för rapportering av planerna i sig.

2. EU:s frivilliga pool av MS resurser

När det gäller resurspoolen stödjer Sverige att det skapas en sådan så länge det är helt klart att deltagande bygger på frivillighet och att medlemsstaterna behåller ägande och beslutanderätten över resurserna och i varje situation har rätt att besluta om att sätta in resurserna eller inte. Sverige anser inte att det bör listas några särskilda skäl för när en medlemsstat kan välja att inte använda resurser anmälda i poolen. Om det är medlemsstaterna som äger resurserna är det ett nationellt beslut om de ska sättas in i insats eller ej. Att välja att anmäla in resurser borde vara ett tillräckligt starkt åtagande för medlemsstaterna att göra resurserna tillgängliga vid behov, om inte starka skäl talar mot detta. Sverige anser inte att det bör utgå någon finansiering från EU för att skapa, registrera och underhålla resurser i poolen. Däremot kan Sverige acceptera någon form av medfinansiering för kostnader relaterade till anpassning av medlemsstaternas resurser för att göra dem användbara i poolen.

3. Hanterande av kapacitetsbrister och särskilt medfinansiering kring detta

När det gäller täckandet av ev. luckor i beredskapen finns en oro över att detta ska vara kostnadsdrivande och att det byggs upp en mängd kostsamma EU-resurser. Det finns en oro för att det främtar incitamentet för MS att bygga upp och bekosta sin egen beredskap samt skapar en "fripassagerar-problematik". Sverige delar i viss mån dessa farhågor. Utgångspunkten måste vara att varje medlemsstat har ett eget ansvar för att bygga upp sin kapacitet att hantera förutsägbara risker. Om det efter en noggrann behovsanalys kan konstateras att det finns brister av essentiella resurser kan Sverige under vissa omständigheter stödja viss medfinansiering av utvecklande av sådana resurser på EU-nivå. Detta under förutsättning att det kan visas vara mer kostnadseffektivt att utveckla dessa på unions-nivå än på regional nivå eller i enskilda medlemsstater. Samarbete mellan medlemsstaterna, med likande risker och behov, om att utveckla sådana resurser regionalt bör uppmuntras. Andra möjligheter att täcka ev. brister, t ex på öppna marknaden eller användande av medlemsstaternas militära resurser, bör också undersökas. Eventuell medfinansiering bör inte vara så hög som föreslås i förslaget (upp till 85 % av kostnaden). Bästa sättet att undvika risken för "free-riding" (en s.k. snylteffekt) och "moral hazard" (dvs. en moralisk risk) är att begränsa nivåerna av medfinansiering.

Europaparlamentets inställning

Rapportören i Europaparlamentets utskott ENVI, Elisabetta Gardini, lämnade sin rapport om förslaget i juni 2012. Rapporten understryker att civilskydd primärt är medlemsstaternas ansvar, i övrigt är det mest genomgripande förslaget att Europaparlamentet föreslår att beslutet ska omsättas genom att kommissionen ges delegation att anta delegerade akter istället för de genomförande akter som kommissionen har föreslagit. Detta krav på delegerade akter är inte att betrakta som specifikt för detta förslag, utan utgör parlamentets formella utgångspunkt inför förhandlingar med rådet. Europaparlamentet har dock tidigare visat sig positivt till gemensamma EU resurser och har bl.a. tidigare gett kommissionen ett finansiellt bidrag till stöd för pilotprojekt för att utveckla vissa moduler för beredskap (bl.a. skogsbrandflyg). En första omröstning i ENVI ska ske i november och i plenum i januari 2013.

Förslaget

I noten från det cypriotiska ordförandeskapet lyfts tre punkter ur förslaget fram, där diskussionerna i rådsarbetsgruppen visat att åsikterna mellan medlemsstaterna går isär och där man önskar få en politisk inriktning i RIF-rådet.

- 1) Ordförandeskapet vill få svar på om medlemsstaterna ser ett behov av att stegvis utveckla en riskbaserad inriktning för katastrofhantering baserad på medlemsstaternas riskbedömningar, utveckling av medlemsstaternas planering för riskhantering, bedömning och rapportering av riskhanteringsförmåga och frivilligt deltagande i en "peer-review" process (dvs. inbördes utvärderingsprocess) och utbytande av erfarenheter.
- 2) Ordförandeskapet vill få ta del av medlemsstaternas syn på finansiella incitament för att delta i den frivilliga resurspoolen och hur medlemsstaterna ser på möjligheterna att avstå från att använda resurser, som är anmälda till poolen, vid en aktuell insats.
- 3) Ordförandeskapet vill få medlemsstaternas syn på vilka möjligheter EU bör ha att fylla eventuella luckor i den gemensamma responskapaciteten samt hur systemet ska kunna hantera risker med "moral hazard" och fripassagerare.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

Förslaget förväntas inte få konsekvenser för svensk lagstiftning.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget förväntas inte få någon direkt konsekvens för statskassan, men indirekt kan det få det via EU-budgeten och Sveriges avgift till EU. Kommissionens förslag innebär en ökning av EU:s budget för civilskydd med ca 150 %. Regeringens övergripande målsättning i förhandlingen om nästa fleråriga budgetram är dels en modernisering av

utgiftsstrukturen som uppnås genom en minskad utgiftsnivå och omprioriteringar, dels en oförändrad svensk bruttoavgift. I linje med detta anser regeringen inte att den föreslagna drastiska höjningen av budgeten på civilskyddsområdet är rimlig utan förespråkar i första hand omprioriteringar inom området.

Övrigt

-